

بسمه تعالی
 دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
 مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در تنگی مجاری ادراری

کد	صفحه	تاریخ بازنگری بعدی	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ ابلاغ
INS-PR-38/A	۱ از ۸	۱۴۰۲/۲/۵	۱۴۰۱/۲/۵	۱۳۹۹/۲/۲۰

تعریف بیماری تنگی مجاری ادراری :

انسداد مجاری ادرار زمانی اتفاق می افتد که، جریان ادرار به سمت حالب ها، مثانه و میزنای دچار مشکل شده باشد و جریان ادرار به طور کامل و یا به صورت نسبی مسدود شده باشد.

علل شایع بروز تنگی مجاری ادراری :

- سنگ مثانه
- یبوست شدیدی که کودکان به آن مبتلا می شوند اما ممکن است بزرگسالان نیز به آن دچار شوند.
- رشد بافت داخلی مانند آندومتریوز در زنان
- تورم مزمن حالب که معمولاً به دلیل ابتلا به بیماری هایی مانند سل یا عفونت انگلی اتفاق می افتد.
- ناهنجاری های ساختاری و نقایص مادرزادی
- لخته خون در حالب
- هایپرپلازی خوش خیم پروستات (BPH)
- سرطان پروستات
- تومورها و سنگ ها

علائم:

علائم انسداد سیستم ادراری به علت، محل و مدت زمان انسداد بستگی دارد. وقتی انسداد ناگهانی شروع شود و مثانه، مجرای ادرار و یا کلیه را تحریک کند، معمولاً باعث درد می شود. اگر کلیه ملتهب شود، می تواند باعث درد شدید کلیه شود. ممکن است درد به بیضه یا ناحیه واژن انتشار یابد و منجر به تهوع و استفراغ شود. انسداد مجرای ادرار یا مثانه ممکن است باعث درد، فشار و تحریک مثانه شود. در انسدادی که بصورت تدریجی ایجاد می شود احتمال دارد علائمی بروز نکند، یا باعث علائمی مانند خستگی و احساس درد در ناحیه پهلو شود.

این علائم شامل:

- درد

بسمه تعالی
 دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
 مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در تنگی مجاری ادراری

تاریخ ابلاغ	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ بازنگری بعدی	صفحه	کد
۱۳۹۹/۲/۲۰	۱۴۰۱/۲/۵	۱۴۰۲/۲/۵	۲ از ۸	INS-PR-38/A

- تب
- عفونت هاتی مکرر ادراری
- دشواری در دفع ادرار
- جریان آهسته ادرار
- شب ادراری و عدم تحمل ادرار
- احساس عدم تخلیه کامل مثانه
- وجود خون در ادرار

تشخیص:

- علائم بالینی
- آزمایش خون و آزمایش ادرار
- سونوگرافی
- سیستمیورتروگرام: این آزمایش برای جریان غیرعادی ادرار انجام می‌شود و برای آن پزشک یک کاتتر را از طریق لوله حالب وارد بدن کرده و ماده حاجب رنگی را در مثانه تزریق می‌کند و سپس به وسیله اشعه ایکس از کلیه‌ها، حالب‌ها، مثانه و مجرای ادرار قبل و در حین ادرار عکس می‌گیرد.
- اسکن هسته‌ای کلیه
- سیستموسکوپی جهت مشاهده مثانه
- سی تی اسکن
- ام آر آی

درمان:

هدف از درمان انسداد ادراری رفع انسداد یا ایجاد یک مسیر فرعی برای دور زدن محل انسداد است تا بتوان از احتمال آسیب‌دیدگی کلیه‌ها کاست. درمان ممکن است شامل مصرف آنتی‌بیوتیک برای از بین بردن عفونت‌ها

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در تنگی مجاری ادراری

تاریخ ابلاغ	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ بازنگری بعدی	صفحه	کد
۱۳۹۹/۲/۲۰	۱۴۰۱/۲/۵	۱۴۰۲/۲/۵	۳ از ۸	INS-PR-38/A

باشد. از بین بردن انسداد موجود در حالب‌ها اصلی‌ترین هدف درمان می‌باشد. درمان انسداد مجاری ادرار توسط دو روش جراحی و قرار دادن استنت امکان‌پذیر است.

- جراحی، در این فرایند، هر گونه توده اعم از قسمت‌های سرطانی، تومور، پولیپ و زخم‌های بوجود آمده برداشته می‌شوند. در نتیجه با رفع انسداد موجود در حالب‌ها جریان طبیعی ادرار از کلیه به سمت مثانه برقرار خواهد شد.
- قرار دادن استنت، یکی از راه‌حل‌های غیرتهاجمی، جایگذاری یک استنت در مجاری مسدود شده می‌باشد. استنت یک نوع لوله‌ی شبکه‌مانند است که در داخل لوله‌های مسدود شده قرار داده می‌شود و باعث اتساع آن‌ها می‌شود. جایگذاری استنت در لوله‌هایی که به دلایل مختلف باریک شده‌اند، راه‌حل مناسبی برای پیشگیری از هر گونه انسداد می‌باشد.

نکات آموزشی:

رژیم غذایی:

- بعد از پایان عمل به مدت ۳ ساعت از خوردن غذا و مایعات خودداری شود و پس از به هوش آمدن کامل اگر بیمار حالت تهوع نداشته باشد، ابتدا مقدار نصف لیوان شربت نوشیده شود.
- بعد از عمل‌های سرپایی در قسمت‌های مجاری ادرار مانند سیستوسکوپی و سنگ‌شکن توجه داشته باشید که ادرار به خصوص در ساعات اولیه پس از عمل خونی و همراه با سوزش می‌باشد و بعد از چند بار ادرار کردن به تدریج رنگ ادرار طبیعی می‌شود. سعی شود بیمار مایعات زیاد بنوشد.
- جهت پیشگیری از غلیظ شدن ادرار توصیه می‌شود بیمار روزانه آب فراوان مصرف کند.
- از رانندگی و کار با دستگاه‌های دقیق برای مدت ۴۸ ساعت خودداری شود.
- بیمار بیشتر از گذشته از میوه‌ها و سبزیجات استفاده کند.
- جهت پیشگیری از یبوست، بیمار رژیم غذایی پرفیبر مصرف کند.
- از مصرف الکل خودداری شود.
- چربی کمتر مصرف شود.
- در صورت مصرف گیاهان دارویی با پزشک خود مشورت شود.

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در تنگی مجاری ادراری

تاریخ ابلاغ	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ بازنگری بعدی	صفحه	کد
۱۳۹۹/۲/۲۰	۱۴۰۱/۲/۵	۱۴۰۲/۲/۵	۴ از ۸	INS-PR-38/A

– بعد از عمل ممکن است ادرار خونی رنگ و بعد از آن به تدریج کم رنگ خواهد شد، پس نگران نباشید.

– ممکن است بعد از خارج کردن سوند کمی بی اختیاری ادراری بوجود آید، که این امر با انجام ورزشهای مخصوص انقباض و انبساط بهبود می یابد.

– ورزش های سبک انجام دهید.

– سیگار کشیدن را متوقف کنید.

– نشستن به مدت طولانی بیش از ۲ ساعت توصیه نمی شود.

سایر نکات آموزشی:

– داروهای تجویز شده را مرتب مصرف نمایید.

– معمولا تا ۶ هفته بعد از عمل از فعالیت جنسی پرهیز کنید.

– ۴-۶ هفته بعد از عمل از بلند کردن اجسام سنگین خودداری کنید.

– از رانندگی به مدت طولانی و بیش از ۲ ساعت خودداری کنید.

– در صورت داشتن هر کدام از علائم زیر به پزشک مراجعه شود.

• کاهش میزان ادرار

• ادم یا ورم در پاها

• فشار خون بالا

• افزایش وزن

• درد شدید

• خون در ادرار

• مشکل در خروج ادرار

• درد همراه با تب و لرز

• درد همراه با حالت تهوع و استفراغ

بسمه تعالی
 دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
 مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در تنگی مجاری ادراری

کد	صفحه	تاریخ بازنگری بعدی	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ ابلاغ
INS-PR-38/A	۵ از ۸	۱۴۰۲/۲/۵	۱۴۰۱/۲/۵	۱۳۹۹/۲/۲۰

آموزش حین ترخیص:

- در صورت مشاهده هر کدام از علائم نشان دهنده عفونت فورا به پزشک مراجعه شود این علائم شامل:
 - تب
 - قرمزی در محل برش جراحی
 - تورم در محل برش جراحی
 - درد در محل برش جراحی
 - گرمی پوست در محل برش جراحی در هنگام لمس
 - خروج ترشحات چرکی در محل برش جراحی می باشد.
- اگر بیمار با سوند ادراری مرخص می شود مواظب باشد که سوند کشیده نشود و کیسه ادراری تا نیمه که پر شد خالی شود و آن را بالاتر از سطح بدن قرار ندهد .
- اگر بیمار با مشکل احتباس ادراری وغیره مواجه شد به پزشک مراجعه کند.
- در هنگام مراجعه به مرکز درمانی حتما مدارک قبلی و داروهای مصرفی را به همراه داشته باشید. داروها به موقع و سر وقت مصرف شود و در صورت وجود هر گونه عارضه ای و حساسیت به دارو با پزشک مشورت شود.
- جهت رفع هر گونه ابهام و سوال در رابطه با بیماری، داروها و .. شماره داخلی بخش (۳۲۱۲۵۲۱۱) می باشد.
- عارضه احتمالی تنگی مجاری ادراری و عارضه بعد از عمل شامل:
 - انسداد کامل پیشابراه
 - شوک

بسمه تعالی
 دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
 مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در تنگی مجاری ادراری

کد	صفحه	تاریخ بازنگری بعدی	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ ابلاغ
INS-PR-38/A	۶ از ۸	۱۴۰۲/۲/۵	۱۴۰۱/۲/۵	۱۳۹۹/۲/۲۰

- خونریزی
- بی اختیاری
- خروج قطره قطره ادرار
- درد
- یبوست
- عفونت که علائم آن شامل تب، لرز، قرمزی محل عمل و حساسیت در لمس در قسمت برش جراحی می باشد .

برونر و سودارث. پرستاری داخلی- جراحی کلیه و مجاری ادراری. ترجمه دریا دخت مسرور. تهران: نشر بشری، ۱۳۹۸. آموزش به بیمار (دکتر خدیجه نصریانی) ۱۳۹۴	منابع و مراجع
افسون توفیق(مسئول آموزش به بیمار)- سارا همتی پور(سرپرستار بخش جراحی یورولوژی)	تهیه کنندگان
دکتر داریوش ایرانی(متخصص جراحی کلیه، فلوشیپ انوارولوژی)ش	تایید کننده

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

عنوان سند: آموزش خود مراقبتی در تنگی مجاری ادراری

کد	صفحه	تاریخ بازنگری بعدی	تاریخ آخرین بازنگری	تاریخ ابلاغ
INS-PR-38/A	۷ از ۸	۱۴۰۲/۲/۵	۱۴۰۱/۲/۵	۱۳۹۹/۲/۲۰

